



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio I. De sapientia & scientia Dei generatim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

DISPUTATIO III.

De perfectione intellectus divini, siue de multiplici eius scientia. S. Thom. quæst. 14.

15. 16. 17. 18.

Post explicatam scientiam illam, quæ haberi à nobis potest de Deo, tum in via tum in patria, transeo nunc ad thesauros illos sapientiæ, ac scientiæ Dei, quorum radiis perstricta humana mens, confiteri cogitur domino, quia terribiliter magnificatus est, inquit Chrysost. homil. 1. quia scilicet mirabilis facta est scientia eius supra nos, confortata est & non poterimus ad eam. Sunt autem consideranda potissimum in ea quinque, primò, sapientia, & scientia Dei generatim. Secundò, scientia simplicis intelligentiæ quæ cognoscit possibilia. Tertiò, scientia visionis quæ cognoscit absolute futura. Quartò, scientia media quæ cognoscit futura sub conditione. Quintò, scientia practica, & Ideæ.

QVÆSTIO I.

De sapientia & scientia diuina generatim.

Ingredimur ergo profunda Dei, & sublimem illam mentem quasi sine mente, sine ratione, sine nomine, atque adeo sapientiam sine sapientia ut ait Dionysius cap. 7. de diuinis nominibus spectare nitimur in caligine, ubi occurrunt videnda quatuor. Primò, potentia ipsa intellectiva Dei. Secundò, multiplex eius obiectum. Tertiò, multiplex eius actus. Quartò, multiplex eius diuino.

SECTIO I.

De potentia intellectiva quæ est in Deo.

Art. 1. & 4.

Certum est primò, in nullo vero sensu negari posse quod in Deo sit verus, & propriè dictus intellectus. Quia primò, scripturæ ac Patres intellectum & sapientiam Deo absolute tribuunt, *Qui fecit cælos in intellectu, & altitudo diuinarum sapientia, & scientia Dei.* Cyrill. lib. 11. *Theauri, Deum appellat supremum, & optimum intellectum,* Irenæus lib. 2. c. 42. *Deus (inquit) totus existens mens, & ratio.* Damascenus lib. 2. cap. 15. *dicitur Deus intellectus, & ratio.* Deinde probat hoc S. Thomas art. 1. & lib. 1. contra gentes cap. 44. optimis rationibus, quia Deus est immaterialis, quia cum sit primum mouens omnia in suos fines dirigit: quia intellectus est supremus vitæ gradus, & perfectio simplex, nam tamen vnus est, quodam tamen modo est omnia.

Certum est secundò, intellectum esse non posse in Deo, quin sit etiam in Deo potentia intellectiva, capacitas & facultas intelligendi. Ratio est quia, huiusmodi potentia sumi potest tripliciter primò precisiuè prout significat id cui non repugnat actu intelligere, abstrahendo ab eo quod Deus actu intelligat, quemadmodum benè Deus dicitur posse actu existere, ego qui actu loquor, dicor posse loqui, si enim non possem loqui, actu non loquerer. Nam hæc possibilitas non est aliud quàm non repugnantia. Secundò sumi potest negatiuè prout negat actualem intellectionem, sic quando Petrus non est, dicitur posse actu esse, illa possibilitas negat actualem existentiam Petri, qui quando erit, non erit amplius possibilis & ego possum actu intelligere id quod non intelligo actu. Tertiò, sumitur effectiue pro facultate

Tom. 1.

producendi vitaliter in se actualem intellectionem, & illam recipiendi, & hoc est quod propriè vocamus actum primum intelligendi ut statim dicam. Si sumatur primo modo potentia intelligendi, tam certum est illam esse in Deo, quàm certum est esse in Deo intellectum: si sumatur negatiuè certum etiam est illam esse non posse in Deo qui est simplex, actus purus & infinitus.

Tota ergo difficultas esse potest de tertio sensu in quo potentia, sumpta quasi effectiue significat actum primum intelligendi, & queritur vtrum sicut est in Deo perfectio correspondens intellectioni actuali quæ in nobis est actus secundus, sic etiam sit perfectio altera quæ correspondeat actui primo qui dicitur in nobis facultas intelligens & est prior intellectione actuali, adeò ut possimus concipere in Deo aliquid, quod nostro modo intelligendi antecedit intellectionem, tanquam principium eius effectuum, & receptiuum, siue primò, illud principium sit actus primus radicalis respondens substantiæ creatæ intellectiue: siue secundò, sit actus primus proximus, & formalis respondens potentia intellectiue speciei, & habitui creato: siue vtrum in Deo reperiatur perfectio illa quæ constituit in creatis actum primum intelligendi.

Ratio ergo dubit. primò est quia in Deo non est impotentia ad intelligendum; potest enim intelligere, ergo est potentia, ergo actus primus qui non significat aliud quàm potentiam. Deinde ubi est actus secundus, ibi necessariò esse debet actus primus, in Deo est actus secundus intelligendi, & volendi qui refertur necessariò ad primum, ergo est necessariò actus primus. Quomodo? enim potest aliquid esse secundum ubi nihil est primum. Denique ut intellectus Dei concipiatur ad modum actus primi sufficit ut concipere possim in Deo vim intelligendi, non concipiendo actualem intellectionem, sed possum intelligere illam vim in Deo non cogitatâ intellectione actuali, ergo possum intelligere in Deo actum primum intelligendi. Minor probatur possum intelligere in Deo intellectuum radicale, non cogitando intellectuum formale. Intellectuum radicale nihil aliud est quàm vis intelligendi in actu primo: ergo possum intelligere vim intelligendi in actu primo siue actu secundo.

Secundò, sicut datur in Deo potentia generatiua, quæ verum est principium filij immanenter geniti, & ipsius generationis, sic non est absurdum ponere in Deo potentiam intellectiuam, tanquam principium intellectionis, videtur enim par esse ratio. Nam quamuis potentia generatiua ut sic non sit receptiua, tamen in Deo cum sit immanenter operans, non minus est receptiua quàm intellectus. Neque satisfacit Herice cum ait potentiam generatiuam in Deo non esse principium generationis actiue, sed termini producti, quia sicut non implicat dari potentiam generatiuam termini producti immanenter, sic neque implicat dari potentiam productiuam termini actualis.

Tertiò, datur in Deo scientia libera, illa est actus primus intelligendi ergo, &c. Minor probatur: actus primus sciendi nihil aliud est quàm potentia ad sciendum cum carentia scientiæ actualis, sed multa Deus posset scire per scientiam liberam quæ actu non scit ut patet, ergo scientia libera est actus primus. Confirmat. primò, Deus ab æterno habuit potentiam non sciendi ea quæ scit, ergo etiam in tempore habet illam potentiam. Antecedens patet: quia potuit Deus ab æterno non decernere creationem eorum quæ sunt actu, atque adeò habuit potentiam illa non sciendi.

Consequentia est etiam euidens, quia si ab æterno potuit Deus transire sine imperfectione ab illo

K

statu

Scatur
contro-
uerfia.Prima da-
bitatio.Secunda
dubitatio.Tertia da-
bitatio.

statu potentie sciendi, ad actum sciendi, & ab indeterminatione ad determinationem, quare nunc similiter in tempore non potest. Confirmat. Secundo, quia scientia libera solum superaddit respectum rationis actui necessario: ergo sine mutatione posset aliquid de nouo scire, si de nouo esset aliquid futurum, & scibile.

Conclusio negatiua. Dicendum tamen est, nullum etiam per rationem esse posse in Deo actum primum intelligendi aut volendi proprie dictum, vel formalem, vel radicalem, siue ille sit potentia, siue species impressa, siue habitus. Ita post Aureolum, & Gabrielem censent Suarez disput. 30. Metaph. sect. 15. Herice disput. 2. cap. 3. Arrubal. disput. 38. cap. 5. Fasolus art. 4. contra Molinam, Vasquem, Albertinum, & alios recentiores.

Ratio. Ratio autem optima est quam habet Herice loco citat. nullum attributum existit in Deo formaliter quod excludit simplicitatem, puritatem, & infinitatem, sed actus primus & potentia intelligendi proprie sumpta, prout distinguitur ab actu secundo excludit hæc tria, ergo actus primus intelligendi proprie dictus non est in Deo, etiam per rationem. Probo minorem, illud quod essentialiter includit receptionem & distinctionem excludit simplicitatem puritatem, & infinitatem: actus primus intelligendi proprie dictus essentialiter includit distinctionem & receptionem, ergo excludit simplicitatem. Probo minorem, actus primus intelligendi, prout distinguitur ab actu secundo, constituitur formaliter, per vim productiuam, & receptiuam intellectionis: sed vis productiua, & receptiua intellectionis, formaliter includit distinctionem, & receptionem, nam ubi est productio, ibi est distinctio realis. Ergo actus primus intelligendi proprie dictus formaliter dicit receptionem, & distinctionem. Probat. maior actus primus intelligendi constituitur per aliquid quod non potest esse illi commune cum actu secundo intelligendi, sed nihil aliud conuenit actui primo, quod actui secundo non conueniat præter virtutem productiuam, & receptiuam, ergo per illas constituitur actus primus intelligendi.

Prima euasio.

Neque dicas primo, actum primum constitui per id, quod antequam concipiatur Deus actu intelligere, concipiatur ut substantia completa, & quasi radix personalitatis omnino independentis; nam ut sic neque concipimus Deum, actu intelligere, neque habere proximam virtutem ad intelligendum, sed tantum fundare negationem repugnantiam ad intelligendum. Hoc enim est esse actum primum.

Contra enim, per illud actus primus non distinguitur ab actu secundo, quod potest conuenire actui secundo: sed esse substantiam completam: habere non repugnantiam: esse radicem personæ independentis potest conuenire actui secundo intelligendi, sicut esse substantiam completam, & habere non repugnantiam ad existendum, conuenit actuali existentie, ergo actus primus intelligendi non potest constitui per hoc quod sit substantia completa, &c.

Confirmatur, quia non implicat actualis intellectio, quæ sit substantia completa, existens à se, cuius differentia vltima sit actu cognoscere, illa nullo modo erit actus primus, ergo actus primus non constituitur formaliter, per rationem substantiæ, &c.

Secunda euasio.

Neque dicas secundo, etiam si nullus sit influxus realis intellectus diuini in suam intellectionem potest tamen ratio creata cum fundamento in re concipere intellectum diuinum, per modum influentis in actum ipsum intelligendi: sicut enim vis intelligendi concipitur ut radix volitionis, quia est aliquid præsuppositum volitioni, sic concipitur ut aliquid prius & præsuppositum, intellectioni actuali.

Sed contra: implicat ut ratio creata cum funda-

mento in re concipiat in Deo influxum intellectus in actuale intellectionem, si non sit in Deo talis influxus, sed ille influxus in Deo non est; alioqui esset distinctio, & receptio, ergo ille cum fundamento in re concipi non potest. Confirm. quia ut principium intelligendi sit actus primus non sufficit quod nostro conceptu sit aliquid præsuppositum, & ut ex eo inferatur actualis intellectio, alioqui intellectio esset actus primus respectu volitionis ergo ad actum primum non sufficit quod sit aliquid præsuppositum.

Neque dicas tertio, facile assignari posse prædicata quæ significant actum primum radicalem & formalem; nam in Deo est intellectium, ut quod, siue id quod intelligit, & est substantia intellectiua personata, nam actus secundus ut sic, est id quo intelligitur, non autem id quod intelligit.

Tertia euasio.

Sed contra: illud non est actus primus radicalis quod potest conuenire actui secundo formaliter ut sic, sed esse intellectium ut quod: esse substantiam exiguiam personæ potest conuenire actui secundo ut sic, non enim implicat actualis intellectio, quæ sit substantia completa existens à se, quæ sine dubio erit intellectium, ut quod, ergo, &c.

Deinde non implicat actus secundus existens à se substantialis, & subsistens ille erit intellectium ut quod, ergo, &c. Denique non magis concipi potest in Deo actus primus intelligendi, quæ actus primus existendi quem certum est nullum esse. Probi. ideo per te datur actus primus intelligendi, quia datur intellectium ut quod, sed datur etiam in Deo existens, ut quod, æternum ut quod, &c. Ergo debet dari actus primus existendi & æternitatis, &c.

Confirm. nam actus primus intelligendi non constituitur per solam non repugnantiam ad intelligendum quæ pura negatio est, actus autem primus est perfectio positiva neque per negationem actualis intellectionis alioqui dum intellectus actu intelligit non esset actus primus, ergo constituitur per vim productiuam & receptiuam.

Solutio secundæ dubitationis. Ad primam Resp. disting. primam consequentiam: ergo in Deo est potentia, prout potentia significat non repugnantiam ad intelligendum concedo: prout significat principium intellectionis, nego. Nam Deus hoc modo est potens intelligere, quo est potens esse, non est autem potens esse, quod habeat principium sui esse, sed quia non repugnat ei esse. Deinde fateor non esse ibi actum secundum ubi non est actus primus saltem improprie dictus, prout significat non repugnantiam ad intelligendum: potest autem reperiri actus secundus sine actu primo proprie dicto prout significat principium effectuum, & receptiuum actionis. Vnde distinguitur similiter illa maior, ut sit in Deo actus primus intelligendi, sufficit ut possim concipere in Deo vim intelligendi per modum principij actui, & receptiui non concipiendo actuale intellectionem concedo: vim intelligendi, tanquam non repugnantiam ad intelligendum, nego. Dictum est sape quod potest in Deo concipi vis intelligendi tanquam non repugnantia, non tanquam principium intellectionis actualis. Denique fateor esse in Deo intellectium radicale, cum essentia (ut dixi) sit radix omnium quæ sunt in Deo. Sed nego illud intellectium radicale esse vim intelligendi in actu primo, alioqui daretur actus primus omnium attributorum, imò ut argumentabar, intellectio esset actus primus respectu volitionis quæ probatur per intellectionem ut radicem, intellectium ergo radicale non est actus primus quia non concipitur ut principium effectuum, & receptiuum intellectionis formalis; cum etiam illam contineat formaliter implicite, neque satis est quod concipiatur tanquam principium virtuale, & radix intellectionis, sicut aliorum attributorum

nam

nam ad actum primum requiritur actualē principium, quod non contineat actum secundum formaliter implicite.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. conced. dari potentiam generatiuam in Deo ; nego dari potentiam intellectuam propriè dictam. Ratio disparitatis est, quia potentia generatiua cum sit notionalis habet terminum notionalem verè productum, & realiter distinctum à producente, neque hoc pugnat cum diuina simplicitate, puritate, infinitate, cum non inducatur distinctio in essentia, neque terminus productus recipiatur in principio producente aut illud perficiat. Potentia verò intellectiua cum sit essentialis non posset habere terminum productum nisi essentialem, qui distingui non posset à principio producente, alioqui tolleretur Dei simplicitas, puritas, infinitas, sed hoc totum erit manifestius disputat. 6.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Respond. illam esse difficultatem grauissimam de actibus liberis diuinis de qua dicitur postea plenius : obiter nunc dico scientiam liberam esse realiter solum actum secundum necessarium liberè terminatum ad obiecta ad quæ poterat non terminari. Si ergo Deus de nouo intelligeret aliquid quod nunc non cognoscit, non haberet actum aliquem realiter distinctum ab eo quem habet, sed haberet eundem actum secundum aliter terminatum. Ad vtramque confirmationem eadem distinctione responderi debet, in qua nunc non moror.

Species &
habitus.

Colliges autem primò, ex dictis quod nulla in diuino intellectu potest concipi esse species impressa, neque habitus scientificus quia illius vtriusque munus est complere potentiam in actu primo, quæ in Deo nulla est.

Memoria.

Colliges secundò, intellectum, memoriam, reminisceniam quatenus sunt in Deo, nihil omnino aliud significare, quàm actum secundum scientiæ, id est actum cognitionem, & tendentiam substantialem in obiectum; memoria enim Dei est cognitio quæ semper cognoscit præterita vt præsentia. Deinde ille actus secundus non potest propriè dici actio, cum non sit productio termini distincti à principio producente, sed tantum est actus vltimus diuinæ substantiæ, & vitalis tendentia in obiectum : vel potius ipsa diuina substantia, se ipsa tendens in obiectum.

Vita diui-
na.

Colliges tertio, rationem vitæ diuinæ maximè propriè consistere in intellectione ac volitione : quia licet illæ non sint actiones, & productiones vt sunt essentielles, sunt tamen veræ tendentiæ actuales ipsius substantiæ in obiectum, in quo consistit ratio vitæ. Diuina enim substantia est per se vita, & actualis motio sui ipsius ad obiecta quæ cognoscit, & amat. Possunt autem hi actus vocari operationes & actiones, excludendo tamen semper rationem productionis, significando duntaxat actum tendentiam, & apprehensionem obiectorum.

SECTIO II.

De obiecto scientiæ diuinæ generatim.

Art. 1. 2. 3. 6. 9. 10. 11. 12.

Latissimus hîc campus est, quia latissimè diuina scientia se extendit : loquor enim hîc de obiecto solum materiali generatim, & quæro quid Deus sciat, potest autem dici vniuersum quod illud est omne scibile : quia infinita non esset scientia, si esset aliquid quod illa non actu sciret, sicut potentia non esset infinita simpliciter si esset aliquid quod illa non actu posset producere. Vnde scitur aliquid ab intellectu infinito, eo ipso quod est scibile : sed vt explicetur hoc distinctius videndum primò est quomodo Deus se ipsum cognoscit. Secundò quomodo cognoscit creaturas.

Tom. I.

§. I.

An & quomodo Deus cognoscat se ipsum.

Art. 2. & 4.

Sicut in cognitione creata sic etiam in diuina distingui solet obiectum materiale, & formale, motuum, & terminatum, primum, & secundarium. Materiale illud est quod cognoscitur : formale quod est ratio cognoscendi, & dat speciem actui. Motuum videtur coincidere cum formali : & terminatum cum materiali. Primum quod cognoscitur ratione sui : secundarium quod cognoscitur prout iunctum est alteri.

Prima du-
bitatio.

Ratio ergo dubit. est primò, quia si cognitio diuina prima & directa terminatur ad essentiam Dei vt est in se, terminatur etiam ad se ipsam, cum illa pertineat ad essentiam Dei vt est in se : sed implicat vt prima & directa Dei cognitio terminetur ad se ipsam, ergo implicat vt illa terminetur ad essentiam Dei vt est in se. Prob. minor, illa cognitio nō est prima quæ necessariò supponit aliam priorē, sed cognitio reflexa quæ cognoscit cognitionem, supponit priorem cognitionem directam, ergo implicat vt prima cognitio Dei cognoscat se ipsam. Imò sequeretur illam cognitionem esse directam formaliter, prout est formaliter reflexa. Neque dici potest quod prima Dei cognitio terminetur ad alia Dei prædicata. Nam si hoc est verū, prima Dei cognitio non terminatur ad essentiam vt est in se, sed ad essentiam prout substantia nostris conceptibus.

Secunda
dubitatio.

Secundò, si hæc cognitio Dei est reflexa supra se ipsam necesse est admittere in Dei cognitione infinitas formalitates. Nam prima cognitio reflexa distinguitur formaliter à directa : Secunda reflexa distinguitur formaliter à prima, & sic in infinitum. Deinde sequeretur dari cognitionem extra collectionem omnium cognitionum. Nam cognitio Dei cognoscit omnes suas cognitiones, sed cognitio vt est tendentia, distinguitur à cognitionibus vt sunt terminus, cognitionis, ergo præter cognitiones omnes datur aliqua cognitio. Denique necesse erit vt dentur plures cognitiones reflectentes quàm reflexibiles, & vt non dentur plures. Probo esse plures, quia omnes reflectentes sunt reflexibiles, omnes autem reflexibiles non sunt reflectentes, quia prima est reflexibilis non reflectens. Probo non esse plures, quia nulla est reflexibilis cui vna reflectens non correspondeat, alioqui non est reflexibilis.

Tertia du-
bitatio.

Tertio, Deus non potest cognoscere creaturas comprehensiuè, quin cognoscat ordinem essentialem quem habent ad Deum, ergo cognoscit etiam se ipsum in creaturis tanquam terminum huius ordinis, ergo cognoscit se ipsum in creaturis. Consequentia est clara quia non potest cognosci respectus, quin cognoscatur terminus huius respectus.

Prima
conclusio.

Dico primò, Deus se ipsum necessariò cognoscit tanquam obiectum motuum, formale, primum.

Ratio est quia intellectus infinitus, & nobilissimus, necessariò cognoscit nobilissimum intelligibile tanquam obiectum primum, motuum, & formale, vnde dixit S. Thom. art. 2. quod Deus cognoscit se ipsum, per se ipsum, & in se ipso, quia ipsa substantia Dei est species expressa representans se ipsam : est enim obiectum motuum, & ratio cognoscendi. & Synesius eleganter (ait) *Quod Deus sui ipsius oculus est, quia se ipsum & sua omnia per se ipsum immediate intuetur.* Difficultas esse potest de attributis, & personalitatibus, an pertineant ad obiectum motuum : an ad terminatum. Respond. illa omnino pertinere ad obiectum primum non autem ad secundarium vt alias dixi, pertinere tamen possunt ad obiectum terminatum, quia videntur in essentia in qua sunt formaliter.

K 2

Dico

Secunda
conclusio.

Dico secundò, Deus se ipsum, & sua omnia cognoscit intuitiue, quidditatiue, comprehensiue. Ratio est quia cognoscit se ipsum vt est in se sibi præsens, cognoscit distinctissime suam essentiam totam, & attributa, & eius cognitio adæquata est tum extensiue tum intensiue ipsius cognoscibilitati.

Tertia cō-
clusio.

Dico tertio, Deus se ipsum in creaturis, & ex creaturis non cognoscit, sed tantum in se ipso. Ita docent Ruiz, Arrub. & alij quibus se opponit Herice d. 4. c. 2.

Ratio est quia si Deus cognosceret se ipsum in creaturis, creatura esset obiectum primum, & motuum diuinæ cognitionis, illamque specificaret, sed cognitio diuina non potest specificari à creatura, ergo non cognoscit se ipsum in creaturis. Deinde cognitio formaliter abstractiua, obscura, & inadæquata non potest Deo conuenire; sed si Deus cognosceret se ipsum in creaturis, cognitio illa esset abstractiua, & inadæquata. Quia Deus non est cognoscibilis in creaturis intuitiue, sed abstractiue tantum vt patet: ergo Deus non potest cognoscere se ipsum in creaturis. Neque dicas cum Herice illam cognitionem esse abstractiuam tantum eminenter, quia est comprehensiuam creaturarum. Nam illa cognitio prout terminatur ad Deum non est intuitiua formaliter, ergo est abstractiua formaliter. Deinde Deus non est cognoscibilis in creaturis, quoad quid est, sed tantum, quoad an est, ergo si Deus se ipsum in creaturis cognosceret, inadæquate cognosceret, & imperfecte. Si autem cognosceret se ipsum ex creaturis, deberent esse in Deo plures actus & discursus formalis. Confirmatur si propterea Deus se ipsum cognoscit in creaturis quia est terminus essentialis creaturæ ad Deum, posset etiam cognoscere se ipsum probabiliter, & fallibiliter. Quia non minus cognoscit se ipsum vt obiectum cognitionis probabilis quam creaturæ habent de Deo, quam vt terminum relationis creaturæ ad Deum, sed non potest se ipsum cognoscere vt obiectum cognitionis probabilis, quin cognoscat se ipsum probabiliter, ergo cognosceret se ipsum probabiliter & fallibiliter, si cognoscit se ipsum in creaturis.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam Respon. cognitionem Dei adæquate sumptam vt est in se, terminari ad totam essentiam vt est in se, sed illam cognitionem præcisè sumptam vt est prima & directa terminari ad essentiam, vt est primum constitutum, non autem ad essentiam adæquate sumptam, quia primum Dei constitutum, non includit formaliter explicite ipsam intellectiōnem. Atque aded mirum non est quod illa prima intellectio ad se ipsam non terminetur.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Respon. nihil esse necesse, ponere in diuinis cognitionibus formalitates actu infinitas, quia diuina cognitio prout est directa, non distinguitur à se ipsa formaliter prout est reflexa, & cognitio prout est tendentia non distinguitur formaliter à se ipsa prout est terminus, quia cognitio illa cum sit infinita formaliter in genere cognitionis, includit formaliter & essentialiter omnem cognitionis perfectionem. Sicque scientia Dei vna est, & indiuisibilis etiam formaliter, vt bene probant Suarez, Herice, Alarcon. Non nego tamen quin cognitio directa distinguatur à reflexa per conceptus implicitos, & explicitos quod nullo modo sufficit ad ponendas infinitas formalitates, & reflexiones in ipso Deo, in quo non est nisi vna cognitio infinita in genere cognitionis, atque aded sub eadem formalitate, directa & reflexa, tendentia, & terminus tendentia, reflectens, & reflexibilis. Vnde non sequuntur absurda tria quæ inferebantur, processus infinitus in formalitatibus, aliqua cognitio extra collectionem omnium cognitionum, plures non plures reflectentes, quam reflexibiles. Quamuis in hoc etiam ultimo fallacia est. Nam etiam posito eo quod

volunt aduersarij, reflectentes omnes bis numerantur, semel vt reflexibiles, & semel vt reflectentes: reflexibiles autem omnes non bis numerantur, prima enim est reflexibilis non reflectens, vnde absolute plures essent reflexibiles, quam reflectentes, quamuis sibi mutuo videantur correspondere reflectentes, & reflexibiles. Sed hoc necesse non est dicere propter formalem identitatem reflexibilium, & reflectentium, vt dixi.

Ad tertiam Resp. conced. quod Deus cognoscendo creaturas, cognoscit ordinem earum, & se ipsum, vt terminum ordinis, sed nego quod Deus propterea cognoscat se ipsum in creaturis, sed tantum quod cognoscat se ipsum cum creaturis. Ratio est quia illum ordinem cognoscit in se ipso, vt medio cognito implicat autem vt in illo eodem actu indiuisibili, Deus sit obiectum primum, & obiectum secundarium. Hæc ergo propositio debet distinguui, quisquis Deum cognoscit, vt terminum dependentiæ quam creaturæ ad Deum habent, Deum cognoscit in creaturis, si cognoscat illam creaturam in Deo vt obiecto primario, & motiuo negatur: si cognoscat illam creaturam in se ipsa vt obiecto secundario concedo. Angelus cognoscens creaturam dependentem cognoscit Deum in creatura, quia cognoscit illam vt obiectum primum, & motiuum cognitionis; Deus cognoscit creaturam dependentem tanquam obiectum secundarium, & in se ipso, vt medio.

Solutio
tertiæ.

§. II.

An & quomodo Deus cognoscat creaturas.

Art. 5. 6. 9. 10. 11. 12.

Ratio dubit. primò est, qui distinctè cognoscit infinita, debet cognoscere id quod est præcisè necessarium, vt sit infinitum: sed Deus non potest hoc cognoscere, quia sublati centum vnitatibus & iterum, & iterum centum, manebit infinitum. Deinde si Deus cognoscit actu infinitum datur actu infinitum, quia illæ omnes vnitates sunt simul actu, in mente Dei. Hoc autem implicat quia infinitum syncategorematicum, esset infinitum categorematicum. Denique si Deus omnes diuisiones continui cognoscit, videt continuum diuisum in omnes suas partes, & redactum ad indiuisibilia quod probo, tunc continuum videtur, vt redactum ad indiuisibilia, quando videtur, vt non diuisibile ulterius, sed qui videt omnes diuisiones, non videt continuum, vt diuisibile ulterius, ergo videt continuum redactum ad indiuisibilia.

Prima du-
bitatio.

Secundò, si Deus cognoscit creaturas, etiam vt obiectum secundarium, respectum dicit transcendentem ad creaturas, quod reiectum alias est, quia Deus ordinaretur ad creaturas, & ab illis penderet. Probatur maior quia cognitio respectum habet transcendentem ad obiecta etiam secundaria sine quibus concipi non potest, nec esse; sed scientia de creaturis formaliter sumpta esse non potest sine creaturis. Confirmatur quia cognitio diuina si terminatur ad creaturas, est saltem indiuidualiter, perfectior quam si terminaretur ad solum Deum, ergo habet suam perfectionem à creaturis. Imò si cognoscit creaturas cognitio illa Dei specificatur à creaturis. Nam obiectum est id quod specificat cognitionem.

Secunda.

Tertio, Deus vt postea ostendam omnia videt in se ipso vt causa, sed mala videre non potest in se ipso vt causa, cum non sit illorum causa, neque in decreto cum absolute non decernat illa fieri: in decreto autem permissiuo nulla obiecta videri possunt, sed neque recurrere oportet ad scientiam conditionatam quæ cum decreto permissiuo potest ostendere malum

Tertia.

malum absolute futurum, queritur enim in quo mala illa fieri possint conditionate.

Conclusio. Dico primò, Deus distinctissimè & propriissimè cognitione cognoscit omnia obiecta creata etiam minutissima & singularia, quæcunque sunt realia, & cognoscibilia, ita S. Thomas art. 5. 6. 9.

Scriptura. Primò enim sic habetur ex scripturis, Iob 28. *Fines mundi intuetur, & omnia quæ sub celo sunt, respicit: & iterum ibidem, vniuersum finem ipse considerat, lapidem quoque caliginis, & umbram mortis, Ecclesiast. 1. arenam maris, pluuia guttas & dies seculi quis dinumerauit, vnus est altissimus creator*, alia omitto innumera.

Patres. Secundò mirabiliter exultant in eo argumento, Patres, Irenæus l. 2. c. 45. *Omnia quæ facta sunt, fiunt, & sunt, ita scribi video vt det illis singulis speciem, habitum, ordinem, numerum, quantitatem.* Basilii in psalm. 32. *Deum ostendit attentum esse ad omnes motiones humani cordis, singulasque numerare, & annotare.* Chrysostom. homil. 7. in epist. ad hæbr. *Oculum Dei omnia etiam secretissima peruadentem miratur, & describit eximie.* Cyrillus l. 9. de adorat. *Innumeros Deo tribuit, oculos vt nos respiciat, & mentem omnia scientem exaggerat.* Cyrillus, Hierosoly. Catechesi. 6. exemplo guttarum pluuia quas omnes nouit, explicat latitudinem scientiæ diuinæ. Macharius homil. 12. quod nouerit omnes cogitationes, cum nullus cogitationes vnus diei numerare valeat quæ omnia extendit optimè Lessius l. 6. c. 1. & 2.

Hieronymus. Difficilis tantum est locus Hieronymi ad illud Abacuc primo *Mundi sunt oculi tui ne videant malum*: ubi ait absurdum esse ad hoc Dei deducere Maiestatem vt sciat quot quotidie nascantur culices, aut quanta sit mulcarum multitudo: *Non simus* (inquit) *am stulti adulatorum Dei; vt dum potentiam eius ad ima detrahimus, in nos iniuriōsimus, eandem irrationabilium cum rationalibus prouidentiam esse dicentes*, quem locum negat Vasquez excusari posse ab errore, sed mitius tamen S. Doctorem explicant alij, quod Deo negauerit cognitionem prouidentia peculiari circa creaturas irrationales quam habet circa singulos homines supra exigentiam causarum secundarum.

Rationes. Tertiò, ratio apertissimè idem probat, quia intellectus essentialiter infinitus in genere cognoscens, quo null' esse potest perfectior extendit se, ad omne cognoscibile eo ipso, quod est cognoscibile. Imò si Dei omnipotentia singula etiam minutissima efficit, necesse omnino est vt illa nouerit etiam suā scientiā. Quomodo? enim aliquid nesciens fecit.

Secunda conclusio. Dico secundò, Deus propriissimè ac distinctissimè actu & simul cognoscit entia infinita ita etiam S. Th. art. 12. contra Durand. & Aureol.

Ratio est, quia tota collectio possibilem & futurorum tum absolute tum conditionate omnino est infinita cum inter possibilia nullum sit vltimum, neque inter dies æternitatis, & cogitationes Angelicas futuras per æternitatem. Deus autem cognoscit distinctissimè omnia, & singula possibilia, eorumque combinationes, & complexiones, & quid singula facere aut pati possint, deinde quid singula datā quāuis occasione factura essent, denique quid de facto totā æternitate factura sint, quæ vt vides, infinities infinita sunt. Denique infinitas non tollit cognoscibilitatem, cum Deus sit maximè cognoscibilis, fateor quod infinitum non est successiue cognoscibile cognoscendo vnā eius partem post aliam, sed simul totum intelligi potest.

Tertia conclusio. Dico tertiò, Deus etiam distinctissimè cognoscit omnes negationes, & priuationes, omnia entia rationis excogitabilia, & omnia mala: ita S. Thomas art. 10. & 11.

Ratio vniuersum est, quia illa omnia cognoscuntur

ab intellectu infinito quæ sunt cognoscibilia: Primò autem negationes, & priuationes sunt cognoscibiles in formis oppositis; non enim potest comprehendere homo, quin cognoscatur opposita illi negatio. Deinde cognosci possunt in subiectis in quibus sunt, & in se ipsis immediatè possunt cognosci, cum sint verè cognoscibiles. Secundò entia etiam rationis cognoscit Deus cum cognoscat comprehensiue intellectum, & omnes operationes quas potest habere, neque inde sequitur quod Deus faciat ens rationis, cuius totum esse est cognosci practicè ac primariò, nō speculatiue, ac secundariò, tanquam ab alio factum, quo tantummodo Deus illud cognoscit, sicut Deus non mentitur quando cognoscit hominem mentiri. Eademque ratio est de malo quod Deus cognoscit vt factibile à creatura quam in se ipso cognoscit.

Ad primam Resp. Deum cognoscere distinctè ac determinatè totum quod est necessarium, vt sit infinitum, cognoscit enim infinitas vnitates esse necessarias. Deinde dico infinitum illud syncategorematicum etiam quatenus est actu totum in mente Dei esse infinitum syncategorematicum, quia Deus illud cognoscit vt est in se, etiam si non sit in mente Dei partim actu, partim potentia. Deus videt diuisiones continui possibiles eo modo quo sunt possibiles, atque adeò ita illas videt vt non videat vllam vltimam inter illas.

Ad secundam Resp. nullum in scientia, & potentia Dei esse respectum realem secundum esse ad creaturas quia est ens magis necessarium quàm sit creatura, & illà implicante adhuc Deus non implicaret, maneretque tota eius scientia & potentia secundum entitatem, non maneret secundum terminationem. Ad argumentum ergo respondeo negando totam rationem propter quam creata cognitio ordinatur ad obiectum, reperiri in diuina cognitione, quæ tota esse potest secundum entitatem, quamuis non cognosceret creaturas. Ad confirmat. nego diuinam cognitionem habere perfectionem vllam ab obiecto secundario, cum ab obiecto primario habeat perfectionem infinitam, vnde semper æquè perfecta esset quamuis non terminaretur ad creaturas quomodo autem non specificetur ab obiecto secundario patebit ex sequentibus.

Ad tertiam Resp. negationes, entia rationis, & mala cognosci à Deo posse in se ipsis terminatiue vt constabit ex sequentibus.

SECTIO III.

De actu scientia diuina generatim.

Art. 7. 15. 16.

AB obiecto transeo ad actum illum Deus quo attingit latitudinem illam infinitam obiectorum, & proprietates eius breuiter enūmero, quarum alia pertinent ad entitatem ipsius actus, alia ad eius terminationem.

Ratio dubitandi primò est: quia si Deus ab æterno cognoscit Angelum possibilem, & futurum, sequitur quod in eodem instanti temporis cognoscit Angelum futurum, & non futurum, nam esse tantum possibilem, est esse non futurum. Neque dicas in illo instanti temporis duo distinguenda esse signa rationis. Nam illa signa vel sunt ficta vel realia, si primum ergo illa cognitio est ficta: si secundum ergo Deus realiter cognoscit Angelum esse futurum & non futurum, deinde si Deus ab æterno cognoscit futurum, non potest non cognoscere futurum; si enim potuit non cognoscere futurum, vel potuit aliquo instanti, vel per totam æternitatem, non primum, quia nullum est instans ante quod Deus non sciuerit: non secundum quia nunc Deus non potest co-

Solutio primæ dubitandi.

Solutio secundæ.

Solutio tertiæ.

Triplex dubitatio.

gnosceret illud obiectum ut non futurum, est enim necessarium futurum.

Secundò, Deus multa nunc scit, quæ ab æterno aliter potuit cognoscere, ergo ab æterno scientia Dei variari potuit secundum entitatem, & terminationem, implicat enim ut varietur entitatiue terminatio actus, quin actus ipse varietur entitatiue nam actus ipse non est aliud entitatiue quam tendentia, & terminatio ad obiectum, variari ab æterno potuit terminatio, ergo & actus entitatiue variari potuit. Maior probatur quia hæc terminatio non potest esse realis, quin sit aliqua entitas, sed est verè realis, ergo est entitas, si ergo mutatur secundum terminationem, mutatur etiam secundum entitatem.

Tertiò, si actus ille ab æterno fuit variabilis secundum terminationem, sine vlla sui mutatione, variabilis etiam nunc est quia nullam patietur mutationem. Deinde aliter Deus scit obiectum quando illud est præteritum, & quando est futurum, v.g. sciuit olim Christum esse nasciturum, quod nunc non cognoscit, ergo scientia Dei variatur secundum terminationem.

Dico primò, actus scientiæ diuinæ nullo modo est accidentalis, multiplex, variabilis, aut dependens ab obiectis: sed est verè substantialis, omnino vnicus, & indiuisibilis, & tamen simpliciter infinitus: necessarius, simul & liber: æternus, & inuariabilis: ad obiecta omnia terminatus, & tamen independens ab illis.

Est substantialis.

Ratio illorum omnium est summa Dei simplicitas, puritas, infinitas, ex quibus sequitur summa vnitas, & identitas omnium eorum quæ sunt in Deo. Vnde primò actus ille accidens esse nullo modo potest, sed est substantia ipsa Dei concepta per modum vitalis tendentiæ in obiecta, & per se ipsam vitaliter illa repræsentans.

Est vnicus.

Secundò, licet infinita complectatur, vnicus tamen est ad omnia omnino terminatus sine pluralitate vlla, vel reali, vel formali, quia cognoscit omnia sua obiecta materialia sub vna ratione formali; quod non impedit quominus ex parte obiecti materialis multiplex in Deo distingui possit scientia.

Est infinitus.

Tertiò, hæc scientia infinita est simpliciter, tum in genere entis, tum in genere cognitionis, quia continet omnem omnino perfectionem tum intensiuam, tum extensiuam possibilem in genere cognitionis, extenditur enim ad omnia obiecta eo ipso quod illa cognoscibilia sunt, sine vlla sui mutatione: nam est sufficiens ad cognoscenda omnia, eo ipso quod illa sunt, sicut sine vlla sui mutatione coexistit tempori quod prius non erat: & omnia cognoscit cum summa certitudine ac claritate, quod est cognitionem esse infinitam intensiuè simul ac extensiuè.

Necessarius, & liber.

Quartò, necessarius est actus ille, sed nihilominus tamen liber, quia illa eadem scientia quæ terminatur necessariò ad obiecta necessaria, liberè terminatur ad contingentia neque realiter vnus actus plus habet quam alter quamvis inter vtrumque aliqua sit formalis distinctio, scientia enim libera nihil superaddit necessaria, nisi terminationem contingentem, quod non impedit quo minus scientia libera sit adæquatè intrinseca Deo ut dicitur postea de actu libero voluntatis, est enim par ratio de scientia libera.

Æternus.

Quintò, ille actus scientiæ diuinæ simpliciter æternus est, quia nunquam cæpit aliquid scire, nunquam scire desinit, nunquam interruptitur eius attentio per otium aut somnum: omnia enim ab æterno præsentia sunt illi, & simul distinctè terminant eius cognitionem. Quod non impedit quo minus in ea cognitione varia possint distingui signa rationis, quorum vnum est prius alio, quoties vnum obiectum est alio prius. Verum hæc scientia non solum est æter-

na, sed etiam est inuariabilis, tum entitatiue, tum terminatiue, id est non solum mutari non potest secundum entitatem quæ identificatur realiter essentia, sed etiam secundum terminationem ad obiecta mutabilia, sicque nihil Deus de nouo discit, nihil obliuiscitur, nihil alio modo scit quam ante: Ratio est quia variari non potest hæc cognitio prout terminatur ad obiecta necessaria, quæ semper eodem modo se habent, neque prout terminatur ad obiecta contingentia, quæ aliquando sunt aliquando non sunt, quia Deus ab æterno illa omnia nouit prout futura sunt in certa quadam temporis differentia. *Omnia enim tempora* (inquit S. Prosper l. 2. de vocat gentium c. 13.) *præsentia Deo sunt, & illa sempiterno, ac stabili comprehendit intuitu*, quod S. Thomas explicat exemplo illius qui è specula intueretur homines ambulantes, alios priores, alios posteriores, haberet enim omnes æqualiter præsentem.

Sextò, scientia illa Dei est independens ab obiectis, & ab illis, non specificatur, neque habet ad illa relationem, sed præcisè ad illa terminatur, id est illa cognoscit, sine vlla ordinatione aut dependentia: sicut imago Cæsaris nondum existentis, existens omnino inuariatè, Cæsarem repræsentaret existentem eo ipso quod Cæsar inciperet existere. Illa ergo terminatio scientiæ ad obiecta, est quidem ipsa repræsentatio, & tendentia, quæ non est pura entitas actus intrinseca Deo, neque illa entitas simul, & obiectum extrinsecum, sed entitas illa intrinseca, in recto, prout in obliquo connotat obiectum extrinsecum.

Independens ab obiectis.

Dico secundò, scientia diuina ad quodcunque obiectum terminetur, semper est certa & euidens: intuitiua, quidditatiua, comprehensiuæ: purè iudicatiua, non autem discursiua compositiua, vel apprehensiua: speculatiua simul & practica, perfectissimè scientificæ: directæ & supra se ipsam reflexa.

Perfectio terminatiua.

Ratio illorum omnium est quia scientia etiam secundum terminationem & secundum modum attingendi obiecta, est infinita. Vnde primò sequitur quod certò, & euidenter feratur in obiecta omnia cum sit intensiuè infinita. Secundò, quod sit intuitiua quidditatiua, & comprehensiuæ, eandem ob causam. Tertiò, quod non sit discursiua vel compositiua, ubi exigeretur pluralitas actuum, & progressus ab ignoto ad notum, cognitio autem purè apprehensiua imperfecta est. Quartò, quod sit speculatiua quatenus cognoscit obiecta iam posita, id est existentia, futura, vel præterita, & sit practica quatenus dirigit potentiam operantem, atque aded est causa rerum. Quintò perfecta scientia est quia excludit omne dubium, opinionem, & formidinem sed quia tamen per se ipsam tanquam per causam vniuersam cognoscit ut postea dicam, magis propriè dici debet sapientia quæ cognitio est rerum per altissimas causas: est prudentia quatenus est ratio agendorum in finem; destinatur enim sibi finem perfectissimum, & media eligit optima: est ars quia cum recta ratione omnia operatur perfectissimè per ideam est; intellectus quia omnia nouit ex penetratione terminorum, neque quidquam est, quod ei non sit per se notum: quomodo autem sit reflexa supra se ipsam dictum est sect. 1.

Ad primam Respond. Angelum in eodem instanti etiam nunc cognosci à Deo ut possibilem, & ut futurum, neque tamen cognosci futurum, & non futurum negatiue id est quasi Deus in illo primo signo neget Angelum esse futurum, quamuis non cognoscat illum esse futurum, præscindendo à futuritione quam in posteriori signo intelligit. Potest enim aliquid esse possibile, simul & futurum, imò si non esset possibile non esset futurum, quia possibile non dicit quidem futuritionem, sed illam non negat. Illa signa rationis non sunt ficta sed realia quia licet Deus cognoscat realiter,

Solutio primæ dubitationis.

realiter, simul tempore obiectum ut possibile, & ut futurum, prius tamen secundum nostrum modum intelligendi, obiectum intelligit possibile quam futurum, quia obiectum prius est possibile quam futurum; tota enim in obiectis prioritas est, non in cognitione, ideo propter sola obiecta dicuntur esse in Deo plura signa rationis. Denique Deus ab aeterno cognoscit futurum, & ab aeterno potest illud non cognoscere, nam illud ab aeterno non significat aliquid instans determinatum sed totam aeternitatem, nunc enim Deus potest absolute cognoscere obiectum illud non futurum, quamvis ex suppositione quod sit futurum Deus non possit illud non cognoscere ut futurum.

Solutio secundae. Ad secundam Respond. disting. consequent. ergo scientia Dei ab aeterno variari potuit secundum id quod dicit in recto nego: secundum id quod dicit in obliquo concedo, illa enim terminatio est ipsa entitas connotans extrinsece obiectum. Nunc autem variari nullo modo potest etiam secundum id quod dicit in obliquo, quia quidquid est futurum, est ab aeterno futurum; ideoque cum variari non possit obiectum, cognitio quoque ipsa variari non potest etiam extrinsece.

Solutio tertiae. Ad tertiam satis dictum est quare actus qui ab aeterno variari potuit secundum terminationem, nunc variari non possit, quod si aliquid de nouo inciperet esse futurum, fateor quod sine variatione intrinseca posset Deus scire illud de nouo, sed haec omnia pendent ex dicendis de actu libero Dei. Hanc propositionem: Deus aliter scit obiecta quando futura sunt, & quando sunt praeterita, distinguit S. Thomas aliter ex parte sui nego, eodem enim modo Deus illa omnia cognoscit: aliter ex parte obiectorum, concedo, Deus enim cognoscit obiecta illa se aliter habere. Unde hanc propositionem: Deus scit quaecumque sciuit dicit sanctus Thomas esse veram, ex parte Dei, non ex parte enunciabilium, quia licet obiecta diuerso modo se habeant Deus tamen eodem modo illa scit, quia sciuit ab aeterno, quo modo illa futura sint pro hac vel illa differentia temporis.

SECTIO IV.

Multiplex diuisio scientiae diuinae.

Vnius sunt speciei. Certum est primum, scientiam Dei non posse diuidi, etiam per intellectum in multas scientias specie diuersas, quia scientia specificè non differunt nisi per obiecta à quibus specificantur, sed obiectum formale specificans scientiam Dei est vnum simpliciter, quia vnum est in Deo primum obiectum & motuum ut dicitur in sequentibus, ergo non sunt in Deo scientiae plures formaliter diuersae, sed ad summum materialiter.

Prima diuisio. Certum est secundum, scientiam Dei optimè diuidi primum in scientiam simplicis intelligentiae, & scientiam visionis, secundum in scientiam naturalem, & liberam. Tertio in scientiam speculatiuam, & practica. Primam diuisionem habet hic S. Thomas art. 9. scientia simplicis intelligentiae dicitur illa quae cognoscit obiecta possibilis non cognoscendo actuales eorum existencias. Scientia visionis illa dicitur quae cognoscit obiecta quae habent actualem existentiam pro aliqua differentia temporis & haec est harum scientiarum vera notio, non autem illa quam alij fingunt quod vna praecedat decretum, alia sequatur ut sic excludatur à scientia possibilium scientia media quae neque antecedit, neque sequitur decretum ut postea dicitur.

Secunda diuisio. Secunda diuisio vulgò etiam admittitur, scientia naturalis, & necessaria terminatur ad ea quae non possunt se aliter habere, cuiusmodi sunt Deus, & en-

tia possibilis. Scientia libera dicitur illa quae cognoscuntur obiecta quae possunt se aliter habere, cuiusmodi sunt omnes creaturae in aliqua existentes differentia temporis, ubi patet posteriorem hanc diuisionem multum differre à precedente cum Deus cognoscatur scientia naturali, & tamen scientia visionis.

Tertia etiam diuisio in scientiam speculatiuam & practica receptissima est, quia scientia Dei (ut dixi) sic est scientia, ut etiam sit ars, & prudentia, speculatiua ergo scientia dicitur illa quae tantum cognoscit obiecta, nihil operando circa illa quo pacto Deus cognoscit se ipsum, & res futuras vel existentes. Practica illa dicitur quae ita cognoscit obiecta, ut dirigat potentiam circa illa operantem, & haec vocari solet scientia approbationis, quae Deo proponitur obiectum amabile ut faciendum. Alias omitto diuisiones scientiae diuinae minus necessarias; difficultas solum esse posset, utrum diuisiones illae, in scientiam simplicem, & scientiam visionis, & in scientiam necessariam & liberam, ita sint adaequatae ut nulla inter illas detur scientia media, sed hoc quaest. 4. commodius soluetur.

Tertia diuisio.

QVÆSTIO II.

De scientia simplicis intelligentiae.

His ita generatim constitutis de scientia Dei, venio ad praecipuas eius species, inter quas prima occurrit scientia illa simplicis intelligentiae, quae veratur circa rerum naturas, & proprietates, abstrahendo ab actuali exercitio existentiae, in qua video quæri posse duo, quid cognoscatur, & in quo medio cognoscatur, quod autem quæri poterat ulterius, utrum extra se omnia efficiat, siue utrum illa sit causa rerum, dicitur quaest. 5.

S. I.

Quanam obiecta cognoscantur à Deo per scientiam simplicis intelligentiae.

Certum est primum, ens possibile dupliciter possibile. Primum prout opponitur rei impossibili, id est prout praescindit ab existentia. Secundum prout opponitur rei actu existenti, seu prout negat actualem existentiam. Ens possibile primo modo sumptum significat illud quod non implicat contradictionem, seu illud quod non repugnat existere, quod ut videtur conuenit ipsi etiam Deo, & rei cuiuslibet actu existenti: sumptum autem secundo modo, significat illud quod licet non implicet existere actu, nondum tamen actu existit. De hoc utroque possibili controuersum est inter philosophos quid sit, & quomodo differat ab eo quod actu existit; Primum enim rejicitur vulgò Scotus qui putat, ens illud quod denominatur possibile, esse aliquid actu productum effectiue, aut exemplariter à cognitione diuina, quod vocat esse obiectuum & diminutum. Secundum rejiciuntur Fonseca, & Albertinus, qui putant ens possibile, esse aliquid esse essentiae actuale distinctum ab esse existentiae, independens à Deo, nullo modo Chimericum, sed reale, quod vocant esse essentiae. Tertio rejici debent quidam recentiores, qui putant rei possibilitatem non esse aliud formaliter, quam omnipotentiam Dei, prout factiuam creaturae, quasi verò possibilitas non sit aliquid commune Deo, & creaturis; & non possit reddi ratio cur Deus possit creare hominem, quia homo in suo conceptu non includit contradictionem, sicut redditur ratio, cur Deus non possit creare Chimeram, quia illa in suo conceptu includit contradictionem; si enim est prius quod Deus possit creare hominem, quam illum non includere contradic-

Eos possibile quid sit.

ria,